ÇOCUKLAR İÇİN KLASİKLER

Ömer Seyfettin'den Seçmeler-2

Remzi Kitabevi

ÖMER SEYFETTİN

Ömer Seyfettin'den Seçmeler - 2

Remzi Kitabevi

ÖMER SEYFETTİN'DEN SEÇMELER -2 / Ömer Seyfettin

© Remzi Kitabevi, 2012

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editör: Şemsettin Kutlu
Resimleyen: Erdoğan Uğurlu

ISBN 978-975-14-1782-4

CEP BOY BİRİNCİ BASIM: Mayıs 2017

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul
Tel (212) 629 4783

ÖNSÖZ

İki cilt olarak düzenlenen bu kitap, özellikle gençler ve yeni yetişmekte olan kuşaklar için hazırlanmıştır. Ömer Seyfettin, çağdaş Türk hikâyeciliğinin başta gelen en güçlü yazarlarından biridir. Ölümünün üzerinden yetmiş yıldan fazla bir zaman geçmiş olduğu halde okunurluğunu sürdürebilmiş bir edebiyat ustasıdır. Onun bu özelliğinin başlıca iki sebebi vardır:

Birincisi: Kendisinin, çağdaş ve duru Türkçe'nin kurucuları ve uygulayıcıları arasında bulunmasıdır. Bunun içindir ki onun dili ve anlatımı geniş halk yığınlarınca kolaylıkla, rahatlıkla anlaşılıp izlenebilecek bir yapıdadır. Gerek kendinden öncekilerin, gerek çağdaşlarının önemli bir bölümü günümüzde büyük ölçüde eskidikleri, dil ve anlatım bakımından zor anlaşılır duruma düştükleri halde Ömer Seyfettin, her kuşak tarafından rahatlıkla okunagelmiştir. Dilimizin o dönemlere oranla çok durulaşmış olduğu günümüzde bile o tazeliğini, sanatçı geçerliğini korumaktadır.

İkincisine gelince: Ömer Seyfettin halkın içinden doğmuş, gerçekçi bir halk yazarıdır. Konularının hemen tümünü, toplumun yabancısı olduğu dar çevrelerden değil, toplumun içinden almıştır. Dolayısıyla, okuyucuları onun eserlerinde her zaman kendilerini, kendi benzerlerini bulurlar. Bu durum okuyucu ile yazar arasında içten bir kaynaşma, bir yakınlık ve bağlılık yaratmıştır.

Edebiyat ders kitaplarında, eserlerinden örneklere Ömer Seyfettin kadar geniş yer verilmiş başka bir yazarımız yoktur. Bunun sonucu olarak, yetişmekte olan her genç kuşak, Türk edebiyatçıları içinde ilk olarak çoğunlukla onunla tanışır, okuma zevkine onun eserleriyle ulaşır. Bu, talihsiz ve kısa ömürlü Ömer Seyfettin'in talihli yanıdır.

Ömer Seyfettin büyük ölçüde halktan, toplumdan kaynaklanan hikâyelerinde genellikle hep güleç yüzlüdür. Bununla birlikte hemen bütün hikâyelerinde yapıcı, öğretici, eğitici bir hava da göze çarpar.

Hikâyeciliğinin önemli yanlarından birini oluşturan tarihsel hikâyeleri de ayrı bir karakter taşır. Bunlarda –ufak tefek abartmaların yanında– hemen her zaman destansı duygular yer alır. Ne var ki bu türden ürünlerinin çoğu tarihsel olgulara dayalıdır; bunlarda yerler ve adlar oldukları gibi verilmiştir. Kitapta epeyce örnek verdiğimiz bu tarihsel

hikâyeler, özellikle gençlerin sevgi ve heyecanla okuyacakları çeşittendirler.

Yazarımızın birçok hikâyesi de kendisinin çocukluk ve ilkgençlik anılarından derlemedir. Kitabımızda seçilen hikâyelerin, genellikle gençlere seslenmesi, onların ilgi duyacakları konuları içermesi gözetilmiştir. Gençlerin hikâyeleri daha iyi anlayabilmeleri için eskimiş sayılabilecek kimi sözcükler sadeleştirilmiş, kimileri ayraç içinde açıklanmıştır. Zorunlu yerlerde dipnotları verilmiştir.

Sözdizimi alışkanlıklarına göre günümüzde yetersiz kalan kimi cümle yapılarında araya zaman zaman ek sözcükler, yarım cümleler yerleştirilmiştir. Ancak, bunlar da asıl metinde yer almadıklarını belirtmek için ayraçlar içine alınmışlardır.

Kitabın bu şekliyle, genç okurlara daha yararlı olacağını umuyoruz.

İÇİNDEKİLER

Ömer Seyfettin'in Hayatı 11
Pembe İncili Kaftan 15
Forsa 36
Topuz 44
Yalnız Efe 56
Başını Vermeyen Şehit 66
Kurumuş Ağaçlar 84
Teke Tek 92
Gizli Mâbed 105
Binecek Şey 118
İlk Cinayet 129
Çakmak 134
Velinimet 143
İlk Namaz 153
Türbe 161
Bir Temiz Havlu Uğruna 172
Kurbağa Duası 180

ÖMER SEYFETTİN'İN HAYATI

Ömer Seyfettin, 1884 yılı Mart ayında, Balıkesir'in Gönen ilçesinde doğdu. Babası subay, annesi Fatma Hanım ev kadınıydı. Ailenin ortanca çocuğuydu. Dört-beş yaşlarındayken "mahalle mektepleri"nin birine başladı. Zeki, haşarı bir çocuktu. Okuyup yazmayı pek çabuk öğrendi. Hikâyelerinin birçoğunda, Gönen'deki mahalle mekteplerinden ve çevresinden edindiği izlenimlerin geniş payı bulunmaktadır.

Gönen'den sonra bir süre Sinop'un Ayancık ilçesinde öğrenimini sürdürdü. İstanbul'a geldiklerinde önce Aksaray'daki Mekteb-i Osmanî adlı okulda, bundan sonra Eyüp "Baytar Rüştiyesi"nde okudu. Veteriner Ortaokulu niteliğindeki bu okulun askeri lise bölümünü bitirdi, 1900 yılında Edirne Harp Okulu'na yazıldı.

Harp Okulu'ndan 1903 yılında, subay olarak, çıktı. İzmir'deki bir tümenin Kuşadası'ndaki taburunda göreve başladı. Harp Okulu'nda şiir ve hikâye

yazmaya başlamıştı. 1901 yılından başlayarak ilk yazılarını İstanbul'daki dergilerde yayımladı.

1908 yılında, Selanik'teki 3. Ordu'da görev aldı. Selanik o zamanlar Türkiye'nin önemli kültür-sanat merkezlerinden biriydi. Burada Ziya Gökalp'la tanıştı; onunla birlikte Türkçe'nin durulaşması, arılaşması çabalarına girdi. Bu arada hikâyeleri de yayımlanmaya başlamıştı. Kendisini iyiden iyiye sanat ve edebiyat hayatına verince ordudaki görevinden ayrıldı. İki yıl kadar sonra, Balkan Savaşı'nın çıkması üzerine, yeniden orduya döndü. 1912'de, Yanya dolaylarındaki çarpışmalarda düşmana esir düştü, bir yıl kadar Yunanistan'da esir kaldı. 1913 yılı sonlarında yurduna ve yeniden sivil hayata döndü.

1914 yılı başlarında İstanbul'da Kabataş Lisesi'ne Edebiyat Öğretmeni olarak atanan Ömer Seyfettin ömrünün sonuna kadar bu görevde kaldı. Bu arada İstanbul'un belli başlı bütün gazetelerinde, dergilerinde –başta hikâyeler olmak üzere– yazılar yazdı. Tüm hikâyelerinin sayısı yüz elliye yakındır.

1919'dan sonra sağlık durumu bozulmuş olan Ömer Seyfettin 1920 yılı Şubat'ında yatağa düştü. Ağır şeker hastasıydı. Mart başında Haydarpaşa Hastanesi'ne kaldırıldı. 6 Mart 1920'de hayata gözlerini yumdu. Bir mart ayında doğmuştu; en güzel eserlerini vereceği bir çağda, 36 yaşında, yine bir

mart ayında öldü. Cenazesi Kuşdili yakınlarındaki Mahmut Baba Mezarlığı'na gömülmüştü. On dokuz yıl sonra, 1939'da, cadde açılmak üzere mezarlık küçültülürken kemikleri buradan alındı, Zincirlikuyu Mezarlığı'na taşındı.

Sağlığında hikâyelerinin çok büyük ve önemli bir kısmını kitaplar halinde derleyip yayımlayamamıştı. Ölümünden bu yana çeşitli yayınevleri, değişik adlar altında, hikâyelerini kitaplar halinde yayımladılar.

PEMBE İNCİLİ KAFTAN

Büyük kubbeli serin divan bugün daha sessiz, daha gölgeliydi. Pencerelerinden süzülen mavi, mor, sincap rengi bahar ışıkları çinilerin yeşil derinliklerinde birikiyor, koyulaşıyordu. Yüksek ipek şiltelere diz çökmüş yorgun vezirler, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlar, uzun beyaz sakalını zayıf eliyle tutan yaşlı sadrazamın sönük gözleri, pek uzak, pek karanlık şeyler düşünüyormuş gibi, ortalarda var olmayan noktalara dalıyordu.

"Yürekli bir adam gerekli, paşalar!" dedi. "Biz onun sırmalara, altınlara, elmaslara boğarak gönderdiği elçisine padişahımızın elini öptürmedik. Ancak dizini öpmesine izin verdik. Kuşkusuz o da (buna) karşılık vermeye çalışacak."

"Kuşkusuz!"

"Hiç kuşkusuz!"

"Kesinlikle!"

Kubbealtı vezirlerinin tamamıyla kendi düşün-

cesinde olduğunu anlayan sadrazam düşündüklerini daha açık söyledi:

"O halde, bizden elçi gidecek adamın çok yürekli olması gerekiyor. Öyle bir adam ki ölümden korkmasın. Devletin şanına dokunacak davranışlara karşı koysun. Ölüm korkusuyla, uğrayabileceği hakaretlere boyun eğmesin…"

"Evet!"

"Hay, hay!"

"Çok doğru!"

Sadrazam, sakalından çektiği elini dizine koydu. Doğruldu, başını kaldırdı. Parlak tuğları ürperen vezirlere ayrı ayrı baktı.

"Haydi öyleyse! Yürekli bir adam bulun!" dedi. "Hocalardan, saray mektebinden, hükümet ileri gelenlerinden benim aklıma böyle gözü pek bir adam gelmiyor. Siz de düşünün bakalım."

Sofu, barışsever, sakin, padişahın koca devletine sessiz ve küçük bir dimağ olan Divan düşünmeye başladı.

* * *

Bu elçi, yedi yıl sonra, alınyazısının "Yavuz" adındaki yaman sillesiyle her kendini aşırı beğenmişliğinin, her cinayetinin cezasını bir anda görecek olan İsmail Safevi'ye gönderilecekti. Şehzadeliğini ata binmekten, cirit oynamaktan, silah kullanmaktan fazla kitapla geçiren II. Bayezit'in huyu son

derece yumuşaktı. Yalnız şiiri, felsefeyi, tasavvufu sever; savaştan, çekişip didişmekten nefret ederdi. Vezirleri de sevgili padişahlarının sessizliğini, rahatını bozmamayı en büyük görev sayarlardı.

Bununla birlikte, sınırlarda yine de kavganın önüne geçilemiyordu. Bosna, Hersek, Eflak, Karaman, Belgrat, Transilvanya, Hırvatistan ve Venedik savaşları birbirini izliyordu. Modon, Koron, Zonkiyo, Santamavro kaleleri alınıyordu. Sanki İstanbul'u alan babasının azmi ve dehası (Tahta geçer geçmez "gölgesi yere düşüyor" bahanesiyle, babasının heykelini kaldırtıp böylece sevaba girdiğini sanan!…) aşırı dindar oğlunun zamanında da sönmüyor, sönmez bir alev, sonsuzluğa uzanan bir ruh gibi yaşıyordu.

Rahat edilmek istendikçe sıkıntı üstüne sıkıntı, dert üstüne dert çıkıyordu. Hele doğu sınırları… Kan içinde, ateş, zulüm içindeydi…

Yıkılan, sönen Akkoyunlu Devleti'nin soyunun kalıntıları üzerinde Şah İsmail serseri bir sultanlık kurmuştu. Geçtiği yerlerde dikili ağaç bırakmayan, babasıyla, büyükbabasının öcünü aldığı için delice bir gurura kapılan bu kudurmuş Şah, akla gelmedik canavarlıklarla sağına soluna saldırıyordu. Kendisine sığınan kimseleri bile, çağırdığı şölenlerde, yemekmiş gibi kaynattırdığı büyük kazanlara atıp söğüş yapan; mağlup ettiği Özbek hakanının kafa-

“Şehit olursam bunu üzerime örtün! Vatan, bayrağın dalgalandığı yer değil midir?”

ISBN 978-975-14-1782-4

9 789751 417824

₺7,50